

Gabra tal-ġurisprudenza

Kawża C-697/22 P

Koiviston Auto Helsinki Oy, li kienet Helsingin Bussiliikenne Oy

vs

Il-Kummissjoni Ewropea

Sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja (Ir-Raba' Awla) tad-29 ta' Lulju 2024

“Appell – Għajnuna mill-Istat – SA.33846 (2015/C) (ex 2014/NN) (ex 2011/CP) – Element rilevanti sussegwenti għall-pubblikazzjoni tad-deċiżjoni ta' ftuħ tal-proċedura ta' investigazzjoni formali – Identifikazzjoni tal-benefiċjarju tal-għajnuna – Obbligu li tiġi ppubblikata deċiżjoni ta' ftuħ li temenda – Dritt tal-benefiċjarju tal-għajnuna li jressaq l-osservazzjonijiet tiegħu – Formalità essenzjali – Inkompatibbiltà mas-suq intern – Irkupru tal-għajnuna ordnata mill-Kummissjoni Ewropea – Ammont li għandu jiġi rkuprat – Kompetenza tal-Istat Membru kkonċernat”

1. *Għajnuna mogħtija mill-Istati – Eżami mill-Kummissjoni – Proċedura amministrattiva – Obbligu tal-Kummissjoni li tintima lill-persuni interessati sabiex jipprezentaw l-osservazzjonijiet tagħhom – Formalità essenzjali – Portata – Obbligu tal-Kummissjoni li tiġbor fil-qosor il-punti ta' fatt u ta' liġi rilevanti fid-deċiżjoni ta' ftuħ tal-proċedura ta' investigazzjoni formali – Impriża benefiċjarja tal-għajnuna identifikata fid-deċiżjoni ta' ftuħ tal-proċedura ta' investigazzjoni formali li sussegwentement giet akkwistata minn kumpannija oħra – Deċiżjoni finali li testendi l-obbligu ta' rkupru tal-għajnuna għall-kumpannija akkwirenti minhabba l-kontinwità ekonomika – Obbligu għall-Kummissjoni li tadotta deċiżjoni ta' rettifika jew ta' estensjoni tad-deċiżjoni ta' ftuħ tal-proċedura ta' investigazzjoni formali li tħabbar din l-estensjoni tal-obbligu ta' rkupru (Artikolu 108(2) TFUE; Regolament tal-Kunsill 2015/1589, Artikolu 6(1))*

(ara l-punti 45 sa 56, 60 u 61)

2. *Għajnuna mogħtija mill-Istati – Irkupru ta' għajnuna illegali – Stabbiliment mill-ġdid tas-sitwazzjoni preċedenti – Ksur tal-prinċipju ta' proporzjonalità – Assenza (Artikolu 108 TFUE)*

(ara l-punti 79 u 80)

3. *Għajnuna mogħtija mill-Istati – Irkupru ta' għajnuna illegali – Determinazzjoni tad-debitur fil-każ ta' trasferiment tal-attivi – Impriża benefiċjarja tal-għajnuna li giet akkwistata minn kumpannija oħra matul il-proċedura ta' investigazzjoni formali – Estensjoni tal-obbligu ta' rkupru għall-kumpannija akkwirenti fil-każ ta' kontinwità ekonomika – Osservanza tal-prinċipju ta' proporzjonalità – Portata – Rimbors*

*tal-ghajjnuna limitata għall-ammont tal-vantaġġ kompetittiv effettivament miżmum mill-kumpannija akkwirenti
(Artikolu 108(2) TFUE)*

(ara l-punt 81)

4. *Għajjnuna mogħtija mill-Istati – Irkupru ta' għajjnuna illegali – Kalkolu tal-ammont li għandu jiġi rkuprat – Possibbiltà għall-Kummissjoni li tħalli lill-awtoritajiet nazzjonali l-kompitu li jikkalkolaw l-ammont preċiż li għandu jiġi rkuprat – Ksur tal-prinċipju ta' proporzjonalità – Assenza
(Artikolu 108 TFUE)*

(ara l-punti 83 sa 85)

5. *Għajjnuna mogħtija mill-Istati – Ezami mill-Kummissjoni – Proċedura amministrattiva – Obbligu tal-Kummissjoni li tintima lill-persuni interessati sabiex jipprezentaw l-osservazzjonijiet tagħhom – Formalità essenzjali – Portata – Obbligu tal-Kummissjoni li tiġbor fil-qosor il-punti ta' fatt u ta' liġi rilevanti fid-deċiżjoni ta' ftuħ tal-proċedura ta' investigazzjoni formali – Ksur – Konsegwenza – Annullament tad-deċiżjoni adottata fi tmiem il-proċedura ta' investigazzjoni formali
(Artikolu 108(2) TFUE u t-tieni paragrafu tal-Artikolu 263 TFUE)*

(ara l-punt 92)

Sunt

Billi laqgħet l-appell ipprezentat minn Koiviston Auto Helsinki Oy (li kienet Helsingin Bussiliikenne Oy) mis-sentenza Helsingin Bussiliikenne vs Il-Kummissjoni (iktar 'il quddiem is-“sentenza appellata”)¹, il-Qorti tal-Ġustizzja ppreċiżat l-obbligi proċedurali imposti fuq il-Kummissjoni Ewropea, fil-kuntest tal-proċedura ta' investigazzjoni formali prevista fl-Artikolu 108(2) TFUE, fir-rigward ta' entità li tkompli l-attività ekonomika tal-benefiċjarju inizjali ta' għajjnuna mill-Istat u li, b'applikazzjoni tal-kriterju tal-kontinwità ekonomika, hija sugġetta għall-obbligu li tirrimborsa l-għajjnuna. Barra minn hekk, hija tat deċiżjoni dwar ir-rwoli rispettivi tal-Kummissjoni u tal-Istat Membru kkonċernat fil-kwantifikazzjoni tal-għajjnuna li għandha tiġi rkuprata mingħand iċ-ċessjonarju tal-attivi tal-benefiċjarju tal-għajjnuna. Il-kumpannija Helsingin Bussiliikenne (iktar 'il quddiem l-“ex HelB”), li kienet 100 % il-proprietà tal-Belt ta' Helsinki (il-Finlandja), kienet topera rotot tal-karozzi tal-linja fir-reġjun ta' Helsinki u kienet toffri servizzi tat-trasport charter u ta' kiri tal-karozzi tal-linja. F'Diċembru 2015, l-ex HelB inbiegħet lill-kumpannija Viikin Linja Oy. Skont it-termini tal-att ta' bejgħ, din ingħatat l-isem ġdid ta' Helsingin Bussiliikenne Oy (iktar 'il quddiem il-“HelB il-ġdida”).

Adita b'ilment, il-Kummissjoni fethet proċedura ta' investigazzjoni formali dwar diversi krediti għal tagħmir u għall-operat mogħtija mill-Belt ta' Helsinki, matul is-snin 2002 sa 2012, favur l-ex HelB u l-predeċessor tagħha HKL-Bussiliikenne (iktar 'il quddiem il-“miżuri kontenjużi”). Id-deċiżjoni ta' ftuħ ta' dik il-proċedura ġiet ippubblikata f'*Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea*

¹ Sentenza tal-Qorti Ġenerali tal-14 ta' Settembru 2022, Helsingin Bussiliikenne vs Il-Kummissjoni (T-603/19, EU:T:2022:555).

fl-10 ta' April 2015² u l-partijiet interessati ġew mistiedna jipprezentaw l-osservazzjonijiet tagħhom fi żmien xahar minn din il-pubblikazzjoni. Il-Kummissjoni, informata f'Ġunju 2015 bit-trasferiment imminenti tal-ex HelB lill-HelB il-ġdida, ma rċevietx osservazzjonijiet min-naħa ta' din tal-aħħar.

Permezz ta' deċiżjoni tat-28 ta' Ġunju 2019 (iktar 'il quddiem id-“deċiżjoni kontenzjuża”)³, il-Kummissjoni kkonstatat li l-miżuri kontenzjużi kienu jikkostitwixxu għajjnuna mill-Istat inkompatibbli mas-suq intern li r-Repubblika tal-Finlandja kienet obbligata tirkupra mingħand il-benefiċjarju. Peress li qieset li kien hemm kontinwità ekonomika bejn l-ex HelB u l-HelB il-ġdida, il-Kummissjoni estendiet l-obbligu li tiġi rrimborsata l-għajjnuna illegali lil din tal-aħħar.

Peress li r-rikors tal-HelB il-ġdida kontra d-deċiżjoni kontenzjuża ġie miċhud mill-Qorti Ġenerali, din tal-aħħar appellat mis-sentenza ta' din tal-aħħar.

Il-kunsiderazzjonijiet tal-Qorti tal-Ġustizzja

Fl-ewwel lok, il-Qorti tal-Ġustizzja eżaminat l-aggravju bbażat fuq żball ta' liġi tal-Qorti Ġenerali sa fejn din tal-aħħar iddeċidiet li l-Kummissjoni ma kinitx kisret formalità essenzjali meta naqset milli tqiegħed lill-HelB il-ġdida f'pożizzjoni li tippreżenta l-osservazzjonijiet tagħha matul il-proċedura ta' investigazzjoni formali tal-għajjnuna kontenzjuża.

Skont l-appellanti, il-Kummissjoni kienet obbligata, wara t-trasferiment tal-ex HelB, tirrettifika jew tikkompleta d-deċiżjoni ta' ftuħ tal-proċedura ta' investigazzjoni formali, peress li dan it-trasferiment kien element ġdid li ma kienx jinsab fl-imsemmija deċiżjoni.

Il-Qorti tal-Ġustizzja bdiet billi fakkret li, bis-saħħa tal-Artikolu 108(2) TFUE, meta l-Kummissjoni tiddeċiedi li tiftaħ proċedura ta' investigazzjoni formali fir-rigward ta' miżura ta' għajjnuna, hija għandha tagħti lill-partijiet interessati l-possibbiltà li jipprezentaw l-osservazzjonijiet tagħhom. Dan l-obbligu għandu n-natura ta' formalità essenzjali, peress li jikkostitwixxi kundizzjoni essenzjali ta' proċedura intrinsikament marbuta mal-formazzjoni jew mal-espressjoni korretta tar-rieda tal-awtur tal-att. F'dan ir-rigward, il-pubblikazzjoni ta' avviz f' *Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea* tikkostitwixxi mezz adegwat sabiex il-partijiet interessati kollha jsiru jafu bil-ftuħ ta' proċedura ta' investigazzjoni formali u sabiex tinkiseb, mingħand dawn tal-aħħar, l-informazzjoni kollha intiza sabiex il-Kummissjoni jkollha għarfien ċar fl-azzjoni futura tagħha.

Madankollu, sabiex il-partijiet ikkonċernati jkunu f'pożizzjoni li jipprezentaw b'mod utli l-osservazzjonijiet tagħhom, id-deċiżjoni ppubblikata għandha ssemmi esplicitament u b'mod ċar il-punti ta' fatt u ta' liġi rilevanti, kif previst fl-Artikolu 6(1) tar-Regolament 2015/1589⁴. Dawn l-elementi huma dawk li l-proċedura ta' investigazzjoni formali jkollha l-għan li teżamina fid-dawl tal-adozzjoni tad-deċiżjoni finali li permezz tagħha l-Kummissjoni tiddeċiedi dwar l-eżistenza u l-kompatibbiltà tal-għajjnuna mill-Istat inkwistjoni, kif ukoll, jekk ikun il-każ, dwar l-obbligu ta' rkupru ta' din l-għajjnuna.

² Deċiżjoni C(2015) 80 final tas-16 ta' Jannar 2015 dwar il-miżura SA.33846 (2015/C) (ex 2014/NN) (ex 2011/CP) – Finlandja – Helsingin Bussiliikenne Oy (ĠU 2015, C 116, p. 22).

³ Deċiżjoni tal-Kummissjoni (UE) 2020/1814 tat-28 ta' Ġunju 2019 dwar l-għajjnuna mill-Istat SA.33846 – (2015/C) (ex 2014/NN) (ex 2011/CP) implimentata mill-Finlandja għal Helsingin Bussiliikenne Oy (ĠU 2020, L 404, p. 10).

⁴ Regolament tal-Kunsill (UE) 2015/1589 tat-13 ta' Lulju 2015 li jstabblixxi regoli dettaljati għall-applikazzjoni tal-Artikolu 108 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (ĠU 2015, L 248, p. 9).

Meta l-punti rilevanti ta' fatt jew ta' liġi jkunu seħħew wara d-deċiżjoni li tinfetah il-proċedura ta' investigazzjoni formali, bhal, f'dan il-każ, it-trasferiment tal-ex HelB lill-HelB il-ġdida, l-obbligu tal-Kummissjoni jkun issodisfatt biss bil-pubblikazzjoni ta' deċiżjoni ta' ftuħ addizzjonali. Għalhekk, billi kienet naqset milli tadotta tali deċiżjoni, il-Kummissjoni kisret formalità essenzjali.

Fit-tieni lok, il-Qorti tal-Ġustizzja analizzat l-aggravju bbażat fuq il-fatt li l-Qorti Ġenerali kisret il-prinċipju ta' proporzjonalità meta kkunsidrat li l-Kummissjoni ma kinitx obligata tiddetermina sa fejn l-għajna mill-Istat li kienet tirriżulta mill-miżuri kontenzjużi kellha tiġi rkuprata mingħand il-HelB il-ġdida.

F'dan il-kuntest, il-Qorti tal-Ġustizzja ppreċiżat li l-irkupru ta' għajna illegali huwa intiż sabiex tiġi stabbilita mill-ġdid is-sitwazzjoni preċedenti u jista' jitqies li huwa miżura sproporzjonata meta mqabbla mal-għanijiet tad-dispożizzjonijiet tat-Trattat FUE fil-qasam tal-għajna mill-Istat biss jekk l-ammont li l-benefiċjarju tagħha jkollu jirrimborsa jkun oġġett mill-ammont aġġornat tal-għajna li kien irċieva.

Meta l-kumpannija benefiċjarja tal-għajna illegali tkun ġiet akkwistata minn kumpannija oħra li kompliet l-attività ekonomika tagħha, din l-għajna jkollha tiġi rkuprata mingħand din tal-aħħar meta jiġi stabbilit li hija kellha effettivament tgawdi mill-vantaġġ kompetittiv marbut mal-benefiċċju tal-imsemmija għajna. F'dan il-każ, il-prinċipju ta' proporzjonalità jillimita l-obbligu ta' rimbors għall-ammont tal-vantaġġ kompetittiv li hija kienet effettivament żammet.

F'dan il-każ, għalkemm il-Kummissjoni kienet ikkonstatat, fid-deċiżjoni kontenzjuża, il-kontinwità ekonomika bejn l-ex HelB u l-HelB il-ġdida u minn dan kienet iddeduċiet li l-obbligu ta' rimbors tal-għajna illegali kellu jiġi estiż għal din tal-aħħar, hija ma ddeċidietx dwar l-ammont totali tal-għajna mogħtija lill-ex HelB, li l-HelB il-ġdida effettivament baqgħet tgawdi minnha. Issa, il-Qorti tal-Ġustizzja rrilevat, bhall-Qorti Ġenerali, li kienet teżisti differenza bejn il-konstatazzjoni tal-kontinwità ekonomika u d-determinazzjoni tal-proporzjon li fih l-irkupru tal-għajna illegali kellu jsir mingħand il-benefiċjarji ta' din l-għajna.

Għaldaqstant, il-Qorti Ġenerali għustament iddeċidiet li kienet ir-Repubblika tal-Finlandja li kellha tiddetermina l-ammont tal-għajna mill-Istat li kellu jiġi rkuprat mingħand il-HelB il-ġdida.

Madankollu, il-Qorti tal-Ġustizzja annullat is-sentenza appellata kif ukoll id-deċiżjoni kontenzjuża, peress li l-ksur tal-formalità essenzjali kkonstatat fil-kuntest tal-ewwel aggravju kien wassal għall-annullament tal-att *ipso jure*.